

POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania M. w C. (poprzednia nazwa K. w C.)
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Chrzanowie
z udziałem zainteresowanych: Gminy C. i Z.S.
o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 29 października 2025 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 29 sierpnia 2024 r., sygn. akt III AUa 594/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Z.S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Chrzanowie kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) wraz z odsetkami wynikającymi z art. 98 § 1¹ k.p.c. tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z dnia 1 marca 2023 r., VII U 2299/22, zmienił decyzję z dnia 4 lipca 2022 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Chrzanowie w ten sposób, że ustalił, iż Z.S. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 15 września 2017 r. do 30 listopada 2017 r. jako zleceniobiorca u płatnika składek K. w C.

Wyrokiem z dnia 29 sierpnia 2024 r., III AUa 594/23, Sąd Apelacyjny w Krakowie, po rozpoznaniu apelacji organu rentowego, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił odwołanie (pkt I.) oraz zasądził od M. w C. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Chrzanowie kwotę 240 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego (pkt II.).

W skardze kasacyjnej pełnomocnik M. w C. zarzucił naruszenie art. 4 pkt 2 lit. „a” w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1 i art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz.U.2024 poz. 497).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżący uzasadnił występowaniem istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, przy zachodzących rozbieżnościach w orzecznictwie sądów, wymagających rozstrzygnięcia, czy w świetle dyspozycji art. 4 pkt. 2 lit. a w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4 art. 12 ust. 1, art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych jednostka organizacyjna gminy, nie posiadająca osobowości prawnej zawierająca umowę zlecenie z osobą fizyczną w ramach swojej odrębności organizacyjnej i finansowej, określonej statutem i planem finansowym, dokonująca rozliczenia płatności wynagrodzenia z tytułu zawartej umowy zlecenie jest płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne od takiej umowy?

Mając na uwadze powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie w całości i przekazanie do ponownego rozpoznania temu Sądowi w innym składzie, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i rozstrzygnięcie co do istoty sprawy, stosownie do art. 398¹⁶ k.p.c. poprzez ustalenie, że ubezpieczony podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 15 września 2017 r. do 30 listopada 2017 r. jako zleceniobiorca u płatnika składek K. w C.; przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania; zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przypisanych

oraz o rozpoznanie sprawy również pod nieobecność pełnomocnika skarżącego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniosł o oddalenie skargi kasacyjnej w całości oraz o zasądzenie na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego (również w przypadku nie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania), według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Dla spełnienia wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie SN z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531). Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu i jej odrębne oraz kwalifikowane przesłanki, wskazanie i uzasadnienie okoliczności decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej oba powyższe elementy muszą pojawić się oddzielnie i autonomicznie. Sąd

Najwyższy nie jest bowiem trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszonym i rozpoznawanym nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej nie zawiera odrębnego od podstaw kasacyjnych uzasadnienia, w związku z tym już z tego powodu nie może zostać przyjęty do rozpoznania.

Należy także przypomnieć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jak analogicznie nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 marca 2020 r., II PK 36/19, LEX nr 3034647; z dnia 12 maja 2020 r. I UK 128/19, LEX nr 3026475; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 10 kwietnia 2018 r., II PK 143/17, LEX nr 2525398; z dnia 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, LEX nr 2486162; z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114; z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka z 2003 r. Nr 13, poz. 5).

Z kolei przesłanka w postaci potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (na którą powołują się skarżący) występuje wtedy, gdy określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni bądź gdy jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 Nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Należy zatem podkreślić, że o rzeczywistych rozbieżnościach w judykaturze można mówić tylko wówczas, gdy brak zgodności rozstrzygnięć dotyczy takich samych lub bardzo zbliżonych stanów faktycznych, co skarżący powinien wykazać (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 577/17, LEX nr 2497710).

Przedstawiane wątpliwości i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365; z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383). Konieczne jest też wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na omawianą przesłankę wymaga również wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522; z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493).

Zagadnienie sformułowane we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania było już przedmiotem wykładni dokonywanej przez Sąd Najwyższy i

nie zachodzi potrzeba ponownego rozważania podnoszonych przez skarżącego kwestii.

Sąd Najwyższy przyjmuje, że użyty w art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej termin "pracodawca" należy pojmować w znaczeniu, jakie nadaje mu art. 3 k.p., uznający za pracodawcę osobę fizyczną lub jednostkę organizacyjną, nawet nieposiadającą osobowości prawnej, jeśli zatrudnia ona pracowników (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2014 r., I UK 323/13, OSNP 2015, nr 5, poz. 68).

W ocenie Sądu Najwyższego wyodrębnionej jednostce organizacyjnej będącej pracodawcą nie można odmówić statusu płatnika składek także wówczas, gdy zawiera umowy o świadczenie pracy na innych podstawach niż umowa o pracę (umowy cywilnoprawne), co miało miejsce w niniejszej sprawie. W tym kontekście zauważyć trzeba, że Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 12 grudnia 2018 r., III UZ 38/18 (LEX nr 2592833), uznał, że z analizy treści art. 4 pkt 2 ustawy systemowej należy wywnioskować, iż płatnikiem składek są nie tylko pracodawcy, ale także jednostki organizacyjne. Naturalną konsekwencją tego jest stwierdzenie, że może to być podmiot, który nie został przez przepisy prawa cywilnego wyposażony w zdolność prawną. Wyraźnie widać to na przykładzie art. 4 pkt 2 lit. a w połączeniu z pkt 2 lit. t ustawy systemowej. Wykonywanie pracy zarobkowej jest dziś przedmiotem nie tylko umów o pracę, ale także umów prawa cywilnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2022 r., II USKP 190/21, nieopubl.).

Należy jednakże podkreślić, że w wyroku z dnia 19 maja 2016 r., II PK 100/15 (LEX nr 2056868), Sąd Najwyższy podkreślił, że w relacjach z zewnętrznymi podmiotami za zobowiązania majątkowe związane z zatrudnianiem pracowników, w tym składkowe, odpowiedzialność ponosi będąca pracodawcą właścicielskim osoba prawna, a nie jej oddziały, mimo że są one wyodrębnione organizacyjnie i finansowo i są uprawnione do nawiązywania stosunków pracy z pracownikami. Przyjmuje się organizacyjną, a nie majątkową koncepcję pracodawcy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2006 r., III PK 42/06, OSNP 2007 nr 17-18, poz. 244). Z tych względów należy przyjąć, że organ rentowy może zobowiązać osobę prawną do zapłaty należności z tytułu nieopłaconych składek powstałych u płatnika składek - dłużnika, będącego jej jednostką

organizacyjną, nieposiadającą osobowości prawnej, gdy zadłużenie powstało z uprzednio wydanych przez ten Zakład decyzji o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu osób wykonujących czynności opiekuńcze na rzecz tej jednostki organizacyjnej.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.
O kosztach orzeczono w oparciu o art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c.

[I.T.]

[a.ł.]